

Τα νέα του ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Ο χειμώνας εφέτος δεν ήρθε στην πατρίδα μας. Έχασε το δρόμο του και μαζί γλιτώσαμε από το κρύο, όμως πήρε μαζί και τις βροχές, τόσο χρήσιμες και απαραίτητες. Περιμέναμε μάταια, αν όχι χιόνια, να βρέξει για να μαλακώσει και να καρπίσει η γη.

ΔΥΣΤΥΧΩΣ οι βρύσες (Αϊ-Νικόλα, Κρυόβρυση) ήδη στέρεψαν. Σίγουρα θα αντιμετωπίσουμε πρόβλημα νερού το καλοκαίρι.

ΟΙ ΓΙΟΡΤΕΣ των Χριστουγέννων, Πρωτοχρονιάς και Φώτων βρήκαν το χωριό σχεδόν άδειο. Εδώ πρέπει να γράψω κάτι για τις λειτουργίες. Ο πατέρας Νεκτάριος, ακούραστος, βρέθηκε και πάλι κοντά μας. Την επομένη των Φώτων τέλεσε τη Θεία Λειτουργία προς χάριν των μονίμων κατοίκων και των ελάχιστων επισκεπτών εξ Αθηνών.

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ Αθηνών έκανε την πίτα της Πρωτοχρονιάς (δωρεά Θεόδ. Παυλάκη) στο κοσμικό κέντρο ΧΡΗΣΤΟΣ στο Χαλάνδρι στις 07 Φεβρουαρίου 2016. Πλήθος Κρεμαστιωτών, ορισμένοι δε ήρθαν και από τη Λακωνία, γέμισαν την αίθουσα, αλληλοευχήθηκαν, απόλαυσαν το νόστιμο φαγητό. Ήταν μεγάλη η συμμετοχή του κόσμου!

ΕΚΕΙ μοιράστηκαν και τα ημερολόγια της νέας χρονιάς. Το φετεινό ημερολόγιο περιέχει έγχρωμες φωτογραφίες από τις δραστηριότητες των συλλόγων και από τη ζωή στην Κρεμαστή.

Ο ΘΕΟΔ. Παυλάκης εκ μέρους του Δ.Σ. του συλλόγου Ο ΕΛΑΤΟΣ, θέλοντας να τιμήσουν τα 40 χρόνια της ίδρυσης του Συλλόγου των Αθηνών Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ απένειμε αναμνηστική πλακέτα στον πρόεδρο του ΔΣ του Συλλόγου, Ιωάννη Παπαμιχαλόπουλο. Να ευχηθούμε στο Σύλλογό μας συνεχή πρόοδο και να εντείνουν τις προσπάθειές τους για

Μέσα Δεκαετίας 1990: Ξεκινώντας η λιτανεία της Αποκαθήλωσης. Τα εξαπτέρυγα και τον Σταυρό τα κρατά η γενεά των σημερινών 30άρηδων-40άρηδων

Συγγενείς, Φίλοι και Γείτονες συγκεντρώνονται για να απολαύσουν το Πασχαλινό τραπέζι.

την ωφέλεια της Κρεμαστής!

ΣΤΙΣ 12/3 έγινε ο ετήσιος αποκριάτικος χορός του Συλλόγου Ο ΕΛΑΤΟΣ στους Μολάους στην κοσμική ταβέρνα ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ. Περισσότερα από 300 άτομα παρευρέθηκαν και το κέφι κράτησε μέχρι το πρωί.

Σ' ΑΥΤΟ το διάστημα αγαπητοί πατριώτες έφυγαν από κοντά μας. Εξεδήμησαν ο Δημήτριος Πουλάκης (Λόντος), Αντώνιος Χαραμής (Βάγιας), Χρύσανθος Τζάκας, Μαστρογιάννης Ζώταλης, πατριώτες που πολύ θα λείψουν σε όλους μας, αλλά και ο πανταχόθεν αγαπητός και πάντα χαμογελαστός γαμβρός της Δέσποινας Λεγάκη, Παναγιώτης Αγγελόπουλος. Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους τους.

Και ενώ οι φύλακες ήταν συνεπείς στα καθήκοντά τους, περιέργως κλοπές, ή πιο σωστά διαρρήξεις, έγιναν πάλι. Διέρρηξαν, χωρίς τελικά να πάρουν τίποτα, τα σπίτια των Γιάννη Παπαμιχαλόπουλου, Τάσου Παρδάλη, Θεόδωρου Τσορομώκου. Ειδικά στο σπίτι του τελευταίου προκαλεί εντύπωση το γεγονός ότι όχι απλά δεν

πήραν τίποτα, αλλά γέμισαν το σπίτι με πάσης φύσεως ακαθαρσίες!

ΧΙΟΝΙΑ λιγοστά στις αρχές Μαρτίου σκέπασαν για λίγο τους δρόμους, τις αυλές και τις σκεπές των σπιτιών. Το γκρέιτερ ξανά στις δόξες του. Οι μανιταράδες του χωριού ικανοποιημένοι, αντίθετα τα χόρτα λιγοστά και δυσεύρετα.

ΛΟΓΩ του καιρού οι κήποι άρχισαν νωρίς να σπέρνονται. Αρκετοί εξ Αθηνών, αλλά και από τα γύρω χωριά επισκέφθηκαν την Κρεμαστή επ' ευκαιρία του τριημέρου της Εθνικής Εορτής της 25ης Μαρτίου.

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ Νεκτάριος έκανε το μεσημέρι τη Δοξολογία επί τη Εθνική Εορτή και στη συνέχεια την ακολουθία των Χαιρετισμών. Τα παιδιά του, ντυμένα τσολιαδάκια, βοήθησαν τον π. Νεκτάριο κρατώντας τις λαμπάδες και το θυμιατό μαζί με τα παιδιά του Κώστα Παυλάκη δίνοντας έναν εορταστικό τόνο. Έγινε κατάθεση στεφάνων από τον Αλέξανδρο Πριφτάκη, Εκπρόσωπο της Τοπικής Κοινότητας Κρεμαστής στο Δημοτικό Συμβούλιο του

Δήμου Ευρώτα. Η καλή και πανταχού παρούσα Ντίνα Δρίβα απήγγειλε ένα ποίημα για την εορταστική ημέρα.

Η ΑΠΟΥΣΙΑ μονίμου ιερέως από την Κρεμαστή προκάλεσε κάποια προβλήματα και κενά που ο π. Νεκτάριος με τη φιλοτιμία που τον διακρίνει προσπάθησε να καλύψει, σε συνεργασία και με το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο. Πρέπει αν σημειωθεί ότι τη Μεγάλη Δευτέρα, τέλεσε την ακολουθία του Νυμφίου ο π. Δημήτριος Βλαχάκης, εφημέριος Μεταμόρφωσης, με τη βοήθεια τριών δόκιμων ιεροψαλτών, μεταξύ των οποίων και ο οδοντίατρος Βασίλειος Τσορομώκος. Τη Μεγάλη Πέμπτη το μεσημέρι τελέστηκε η αναπαράσταση της οδού του Μαρτυρίου και της Σταύρωσης. Τη Μεγάλη Παρασκευή τελέστηκαν οι ακολουθίες της Αποκαθήλωσης και του Επιτάφιου χωρίς ενδιαμέσο διάλειμμα. Η ακολουθία της Αποκαθήλωσης τελέστηκε στην εκκλησία της Παναγίας και στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκε λιτανεία στον Άγιο Κωνσταντίνο. Εκεί τελέστηκε η ακολουθία του Επιταφίου και στη συνέχεια η περιφορά που

κατέληξε στην εκκλησία της Παναγίας.

ΤΟ ΠΡΩΙ του Μεγάλου Σαββάτου ο Σύλλογος των Αθηνών Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ διένειμε από ένα πασχαλινό τσουρέκι στους κατοίκους του χωριού.

Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ της Ανάστασης τελέστηκε στις 22.00 το βράδυ του Μ. Σαββάτου. Μετά την απόλυση, στην Αγορά, οι αδελφοί Παναγιώτης και Αποστόλης Δρίβας ανέβασαν ένα αερόστατο, κατά μίμηση του όμορφου εθίμου του Λεωνιδείου.

ΤΟ ΑΠΟΓΕΥΜΑ της Κυριακής του Πάσχα τελέστηκε στην εκκλησία της Παναγίας ο Εσπερινός της Αγάπης. Περίπου 30 άτομα παρηκολούθησαν τον Εσπερινό φέτος έναντι 5-10 ατόμων κατά τις προηγούμενες χρονιές, κάτι που χρεώνεται θετικά στην απόφαση του π. Νεκταρίου να τελέσει την όμορφη ακολουθία στην εκκλησία της Παναγίας. Βέβαια, όταν οι συνθήκες ομαλοποιηθούν, καλό είναι να επαναφερθεί η τέλεση του Εσπερινού στο από χρόνια φυσικό της χώρο, τον ναό του Αγίου Κωνσταντίνου!

Συνέχεια στη σελ. 2

Η Συντακτική Επιτροπή της Εφημερίδας **ΤΑ ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ** και το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Κρεμαστιωτών Αθηνών **Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ** στα μέλη του Συλλόγου, τους Κρεμαστιώτες όπου γης και τους αναγνώστες της εφημερίδας **ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ** και είθε το Ανέσπερον Φως που ανέτειλε από το Κενό Μνημείο αν πλημμυρίζει τη ζωή τους με υγεία ειρήνη και κάθε ευτυχία!

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Κρεμαστιωτών Λακωνίας **Ο ΕΛΑΤΟΣ** εύχεται **ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ** και **ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ** στα μέλη του και τους όπου γης Κρεμαστιώτες. Είθε το Άγιον Φως να πλημμυρίζει τη ζωή τους και να καλύπτει με ευλογία το χωριό μας!

Ο Εκπρόσωπος της Τοπικής Κοινότητας Κρεμαστής στο Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Ευρώτα εύχεται στους απανταχού Κρεμαστιώτες **ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ** και **ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ** επ' ευκαιρία της εορτής του Πάσχα. Είθε το ανέσπερον φως της Αναστάσεως να δίνει σε όλους έμπνευση για καλά έργα τόσο σε επίπεδο προσωπικό και οικογενειακό, όσο και κοινωνικό! Όπως ανεστήθη ο Χριστός από του τάφου, έτσι και το νεκρό κατά τη διάρκεια του χειμώνας χωριό μας να αναστηθεί με το άνοιγμα των κλειδωμένων σπιτιών των οικείων τους!

Συνέχεια από τη σελ. 1

ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ημέρα, γιόρταζε κυριολεκτικά όλο το χωριό, καθώς συνέπιπταν οι εορτές του Αγίου Αθανασίου και του Αγίου Γεωργίου. Η εορτή του Αγίου Γεωργίου στο Γκιότσα-λι δεν επέτρεψε την τέλεση Θείας Λειτουργίας. Την Τρίτη, όμως, του Πάσχα, ο π. Νεκτάριος λειτούργησε στο εξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου στο Μαριόρεμα, με την παρουσία πολλών εορταζόντων και μη πατριωτών.

ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ του Πάσχα, όμως, έγινε και η αναχώρηση των επισκεπτών. Οι αργίες τελείωσαν. Στο χωριό έμειναν λίγοι τυχεροί να απολαμβάνουν τα καταπράσινα λιβάδια, τα διανοημένα με τις μοβ καμπανούλες.

**Παναγιώτα
Στρατάκου-Δούνια**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ Επιτροπή επιθυμεί να ανακοινώσει στο αναγνωστικό κοινό την κατάργηση της στήλης "ΚΙΝΗΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ". Η κατάργηση της στήλης συνδέεται με την πρόκληση πολλών εντάσεων και με τη διατύπωση κατηγοριών περί μη αναφοράς όλων των ξενιτεμένων συμπατριωτών που επισκέφθηκαν τη γενέτειρα. Η συγκεκριμένη στήλη εμφανίστηκε στον τοπικό τύπο για καθαρά χρηστικούς λόγους ενημέρωσης, για να ενημερώσει τους εν Ελλάδι συγγενείς και φίλους του επισκέπτη για το γεγονός ότι ο συγγενής και φίλος τους βρίσκεται στην Ελλάδα. Δεν συνδέεται ούτε με τη διατύπωση επαίνου σε αυτόν που επισκέπτεται την πατρίδα του, ούτε σε διατύπωση ψόγου σε αυτόν που δεν την επισκέπτεται, επειδή η διατήρηση δεσμών με τη γενέτειρα είναι ένα ζήτημα καθαρά προσωπικό. Ουδέποτε η Συντακτική Επιτροπή δεν παρέλειψε εσκεμμένα την άφιξη κάποιου συμπατριώτη, αλλά πάντοτε λόγω μη ορθής και έγκαιρης ενημέρωσης. Τόσο η διατύπωση κατηγοριών εις βάρος των μελών της Συντακτικής Επιτροπής, όσο και η παρερμηνεία του σκοπού της στήλης οδήγησαν τα μέλη της Συντακτικής Επιτροπής στην απόφαση της κατάργησης της στήλης ΚΙΝΗΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ από την εφημερίδα!

Εκ της Συντακτικής Επιτροπής

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ Επιτροπή της Εφημερίδος ΤΑ ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ αισθάνεται την υποχρέωση να απευθύνει ευχαριστήριο στον π. Νεκτάριο Κουτσογιαννόπουλο, εφημέριο Αγίου Δημητρίου Ζάρακος και αναπληρωτή εφημερίου Κρεμαστικής, για την πλήρη ζήλου εξυπηρέτηση των θρησκευτικών αναγκών των Κρεμαστιωτών. Δύο περίπου χρόνια τώρα, ο π. Νεκτάριος κυριολεκτικά ανεβοκατεβαίνει μεταξύ των δύο χωριών, για να τελήσει τη Θεία Λειτουργία και τις λοιπές ακολουθίες και μυστήρια της Εκκλησίας. Κατά τη διάρκεια της νηστείας του Δεκαπενταύγουστου, της Σαρακοστής και της Μεγάλης Εβδομάδος, χωρίς να φοβάται το μεγάλο μήκος των ακολουθιών, δεν δίσταζε να τελεί διπλές τις αντίστοιχες ακολουθίες. Τα παιδιά του με συντροφιά τα παιδιά του Κώστα Παυλάκη γεμίζουν το Ιερό Βήμα, ακόμη και κατά τη διάρκεια του χειμώνα, χαροποιώντας τους λιγοστούς κατοίκους με την παρουσία τους. Ευχαριστούμε θερμώς τον π. Νεκτάριο για τον ενθουσιασμό που επιδεικνύει στην εκτέλεση των καθηκόντων του!

Η Συντακτική Επιτροπή

ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ
Έκδοση του Συλλόγου
Κρεμαστιωτών
"Ο Πατριώτης"

Επιμέλεια σύνταξης:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΔΟΥΝΙΑ
«Πηγή Φωτογραφιών»
Αρχείο Μιχαήλ Δούνια

Γράμματα στέλνονται στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις:
giotastratakou@gmail.com
margaritadounia@gmail.com
nickpardal@gmail.com
nikosfix@gmail.com

Κείμενα προς δημοσίευση
στέλνονται στον κ.
ΝΙΚ. ΔΟΥΝΙΑ
Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 18
ΒΡΙΑΛΗΣΙΑ, Τ.Κ. 152 35

Τηλέφωνα επικοινωνίας:
Γιάννης Παπαμιχαλόπουλος:
6982549549
Λένα Τραπεζόντα:
6973796145
Νικόλαος Καλκάνης:
6946537400
Αντώνης Ταμβάκος:
6946310310
Χρήστος Γκλιάτης:
6948042385
Αντώνιος Δούνιας:
6976613121
Νίκος Παρδάλης:
6977772848
Μαρία Παπακωνσταντίνου:
6978149601
Στέλλα Παρδάλης:
6942663727
Ελένη Παπαμιχαλοπούλου:
6973513670

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ
CDI A.E.
Στ. Τσαλαβούτα 2
Περιστέρι
Τηλ. 210 2533252
www.cdi.gr

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Στις 7 Ιανουαρίου 2016 απεβίωσε στη Σπάρτη και τάφηκε στην Κρεμαστή ο Χρυσανθος Δημ. Τζάκας σε ηλικία 91 ετών. Ο Χρυσανθος Τζάκας είχε κερδίσει το σεβασμό ευρύτε-

ρα της Λακωνικής κοινωνίας, επειδή ήταν άνθρωπος της προσφοράς. Γεννήθηκε στην Κρεμαστή το 1927. Φοίτησε στο Γυμνάσιο των Μολάων, όπου διακρίθηκε ως αριστούχος μαθητής. Κατά την περίοδο της Κατοχής, η παρακολούθηση των σπουδών του διεκόπη βιαίως. Μετά την αποχώρηση από το χωριό του Ευγένιου Φωτιάδη, επί πολλά χρόνια δασκάλου στο Δημοτικό Σχολείο Κρεμαστής, για ένα διάστημα εκτελούσε μαζί με την αδελφή του Ελένη Δημ. Τζάκα χρέη δασκάλου με μεγάλη επιτυχία. Στη συνέχεια προσελήφθη από την Αγροτική Τραπέζα της Ελλάδος ΑΕ. Χάρη στις ικανότητές του εξελίχθηκε στην Ιεραρχία και έφθασε μέχρι το βαθμό του Διευθυντή του Καταστήματος Σπάρτης. Παρ' όλο που το απέκρυβε από σεμνότητα, συνέδραμε τακτικά με μικρές δωρεές τόσο φορείς όπως την Ιερά Μητρόπολη Σπάρτης, το Άσυλο Ανιάτων, το Γηροκομείο, την Ενορία Κρεμαστής, τη Ρουμάνιο Δημόσια Βιβλιοθήκη Μολάων-μεταξύ άλλων είχε χρηματοδοτήσει εξ ολοκλήρου την έκδοση από τη Βιβλιοθήκη του συγγραμματος του Ιω. Πριφτάκη για την Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Γκαγκανιάς- όσο και μεμονωμένα φυσικά πρόσωπα. Η βοήθεια προς τον πλησίον, τόσο η οικονομική όσο και η ψυχολογική, αποτελούσε πυξίδα στη ζωή του και εκτελούσε στην πράξη αυτήν την ευαγγελική εντολή που είχε διδαχθεί και από τη μελέτη των εκκλησιαστικών τροπαρίων, που

όπως και ο αδελφός του, Παναγιώτης Τζάκας, γνώριζε άριστα. Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους του.

Στις 8 Ιανουαρίου 2016 απεβίωσε στο Νοσοκομείο των Μολάων, όπου μεταφέρθηκε από την οικία του στην Κρεμαστή σε ηλικία 90 περίπου ετών ο Αντώνιος Χαραμής (Βάγιας). Ο μπαρμπα-Αντώνης συγκέντρωνε τις αρετές των παλιών Κρεμαστιωτών. Ήρεμος, ήσυχος, προσηνής, εργατικός, απολάμβανε τη διαμονή του στην Κρεμαστή, στο σπίτι του, στη γειτονιά της Γούρνας, και ανέβαλε όσο μπορούσε τη μετάβασή του στα Παπαδιάνικα, γενόμενος μόνιμος κάτοικος κατά τα τελευταία χρόνια. Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους του.

Στις 11 Ιανουαρίου 2016 απεβίωσε στη Νέα Υόρκη ο Παναγιώτης Αγγελόπουλος, σύζυγος της Κωνστα-

ντίνας Λεγάκη, σε ηλικία 81 ετών. Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους του.

Στις 3 Φεβρουαρίου 2016 απεβίωσε στην Απιδιά Λακωνίας και ετάφη στην Κρεμαστή ο Δημήτριος Πουλάκης (Λόντος), σε ηλικία 80 περίπου ετών, ύστερα από πολύχρονη ασθένεια. Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους του.

Στις 10 Απριλίου απεβίωσε στο Περιστέρι Αττικής σε ηλικία 93 ετών ο Ιωάννης Ζώταλης (Μαστρογιάννης). Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους του.

Στις 2 Μαΐου 2016 απεβίωσε στον Κορυδαλλό και ετάφη στο Γ' Κοιμητήριο Αθηνών η Χριστίνα, χήρα Παναγιώτη Μανούσου, το γένος Δούκα, σε ηλικία 81 ετών. Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους της.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Στις 21 Μαρτίου 2016 γέννησε στην Αθήνα η Κατερίνα Δημ. Τεριζή ένα υγιέστατο αγοράκι.

Στις 23 Μαρτίου 2016 γεννήθηκε και το πρώτο εγγόνι του Ηλία και της Ελένης Σταματόγιαννη από την κόρη τους, Ευαγγελία Σταματόγιαννη, που έφερε στον κόσμο ένα υγιέστατο κοριτσάκι. Συγχαρητήρια σε όλους τους ευτυχείς γονείς!

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Στις 7 Μαρτίου 2016 τελέσθηκε η βάπτισμα του τέκνου του Χρήστου Μαυροδημητράκη στην Αθήνα.

Να τους ζήσει!

ΓΑΜΟΙ

Στις 24 Δεκεμβρίου 2015 τελέσθηκε ο γάμος του Γεωργίου Χρ. Κοσμά με τη Μαρία (Μάιρα) Λουράντου στο Δημαρχείο Αγίας Βαρβάρας. Στις 27 Δεκεμβρίου 2015 τελέσθηκε στον Ι.Ν. Εσταυρωμένου Αιγάλεω ο γάμος της Ελένης-Ιωάννας Ευθυμίου και του Ευάγγελου Πεταλά. Κατά τα τέλη Φεβρουαρίου 2016 τελέσθηκε στη Λευκωσία ο γάμος της κόρης του Νικολάου Παυλάκη.

Να ζήσουν όλα τα νέα ζευγάρια!

ΚΑΘΩΣ ΠΛΗΣΙΑΖΟΥΝ ΟΙ ΜΕΡΕΣ

Πρώτα την περίοδο των «Χαιρετισμών» και του Πάσχα, ο Μιχάλης παρασυρόταν από έναν χείμαρρο αναμνήσεων για τις ημέρες αυτές. Θυμόταν τα ευλογημένα χρόνια που η Κρεμαστή ήταν γεμάτη κόσμο, γεμάτη ζωή. Τι κι αν η πείνα τους δεν είχε

κορεσμό, η ψυχή τους ήταν γεμάτη όνειρα, ελπίδες, ανθρωπιά. Αφηγείτο εκείνες τις μέρες με τόση νοσταλγία.

Πρωταγωνιστής των εξιστορήσεων ήταν ο αγαπημένος του παπα-Λευτέρης ο Καναβάρος. Αυτός και η πρεσβυτέρα ήσαν άνθρωποι που έδωσαν ένα άλλο

χρώμα και νόημα στην κοινότητα του χωριού. Φωτισμένοι άνθρωποι έσκυψαν με αγάπη πάνω στο ποίμνιο. Μελετούσε να γράψει κάποτε το πέρασμα του παπα-Λευτέρη από την Κρεμαστή, όμως δεν πρόλαβε να το κάνει, όπως και τόσα άλλα που είχε στο μυαλό του. Μία

υπόσχεση που του έδωσα, να προσπαθώ όσο ζω, να κάνω ότι μπορώ για το χωριό του, για τους ανθρώπους του, με οδήγησε στην αναζήτηση του παπα-Λευτέρη. Με τη βοήθεια και τη μεσολάβηση της κόρης του Κατερίνας, ο σεβαστός ιερέας μου παραχώρησε αυτή την κατά-

θεση ψυχής. Τον ευχαριστώ για το χρόνο του, αλλά προ πάντων για ότι έκανε εκείνα τα χρόνια για το χωριό μας. Ευχαριστώ επίσης την Κατερίνα, που πρόθυμα και με πολύ αγάπη ανέλαβε αυτή την επικοινωνία.

**Παναγιώτα
Στρατάκου-Δούνια**

19-12-1956 ΜΕΧΡΙ 10-3-1966:

ΜΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ, ΑΞΕΧΑΣΤΗ 10ΕΤΙΑ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΝΟΡΙΑΣ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

10-3-2016: πέρασαν 50 χρόνια από την ημέρα που μετατέθηκα και μετοίκησα οικογενειακώς στο Φοινίκι και μετέπειτα στους Μολάους ως συνταξιούχος πια.

Στις 19-12-1956, την ημέρα που ανέλαβα καθήκοντα εφημερίου στην ενορία Κρεμαστής, έτυχα θερμής υποδοχής από τους κατοίκους του όμορφου, ορεινού χωριού. Η πρεσβυτέρα Αγγελική, θυμάται με νοσταλγία ότι η μέρα εκείνη ήταν πολύ συγκινητική. Χιόνιζε πυκνά, με караβάνι 12 ημιόνων (10 μουλάρια με την οικοσκευή, 2 μουλάρια για μένα και την πρεσβυτέρα) φτάσαμε στο αλώνι, στην είσοδο του χωριού, όπου όλα τα παιδιά του σχολείου και εξωσχολικά, μας υποδέχθηκαν με ενθουσιασμό!

Όλοι οι κάτοικοι της Κρεμαστής από την πρώτη στιγμή μας έδειξαν έμπρακτα την αγάπη τους και την υποστήριξή τους. Δεν μπορούσαμε να μην ανταποκριθούμε στην τόσο ζεστή αγκαλιά των υπέροχων αυτών ανθρώπων. Προσπαθήσαμε με ζήλο, αγάπη και ενδιαφέρον να δημιουργήσουμε μαζί με τους Κρεμαστιώτες, όμορφες στιγμές πνευματικής επικοινωνίας και συμμετοχικής προσπάθειας.

Δε θα ξεχάσουμε ποτέ την ανταπόκριση όλων των κατοίκων στην καθαριότητα και στο στολισμό των Ιερών Ναών και εξωκκλησιών, στις αντίστοιχες εορτές τους 15 Αυγούστου, 23 Αυγούστου (της Παναγίας), 8 Μαΐου (Αγ. Ιωάννη Θεολόγου).

Στοιχεία της παράδοσής μας, η συμμετοχή στη θεία λειτουργία αρχικά, στη συνέχεια στο φαγητό, το γλέντι, το χορό, κρατούσαν πάντα ενωμένους τους Κρεμαστιώτες. Οι ξενιτεμένοι φρόντιζαν να είναι παρόντες στον τόπο τους είτε με τη φυσική τους παρουσία είτε με δωρεές που έστελναν.

Στον Άγιο Κωνσταντίνο στολιζόταν ο Επιτάφιος με αγριολούλουδα και εν πομπή πηγαίναμε στον Ι. Ναό της Παναγίας. Οι κοπέλες του χωριού έψαλλαν κάθε χρόνο τους Χαιρετισμούς της Παναγίας και τα εγκώμια της Μ. Παρασκευής. Υπήρχε η παράδοση, ο εσπερινός της Αγάπης να γίνεται στον περίβολο του Αγίου Κωνσταντίνου, αφού ο κόσμος στη συνέχεια χόρευε, γλεντούσε, τρώγοντας τα εδέσματα των κυριών.

Σημαντική ευκαιρία για δημιουργικές ώρες πρόσφεραν, κατά τη γνώμη μου και οι εκδηλώσεις του Κατηχητικού Σχολείου. Με τραγούδια, ποιήματα, σκετς, εκδρομές και περιπάτους, διασκεδάσαμε και επικοινωνήσαμε μικροί – μεγάλοι.

Στη διάρκεια της θητείας μου είχαν συσταθεί συσσίτια για τα ορεινά χωριά. Πολλές κυρίες αναλάμβαναν κάθε μέρα να ζυμώσουν και να μαγειρέψουν δια-

φορετικό γεύμα για 100 περίπου παιδιά του Δημοτικού Σχολείου. Η πρεσβυτέρα είχε αναλάβει την οργάνωση και διαχείριση των πρώτων υλών. Στον ίδιο χώρο του συσσιτίου, μετά το φαγητό, τα παιδιά διάβαζαν και απασχολούνταν με παραδοσιακά παιχνίδια.

Και πέρασαν 10 ωραία, δημιουργικά χρόνια. Με άπειρες χαρές, με αναπόφευκτες δυσκολίες, που περάσαμε μαζί σε έναν τόπο φιλόξενο και αγαπημένο. Η ημέρα της αναχώρησής μας από την Κρεμαστή ήταν ιδιαίτερος φορτισμένη με συγκίνηση για τον αποχωρισμό. Θυμάμαι

όταν χαιρέτησα τους ενορίτες μου, η Διαμάντω Ζώταλη – Πριφτάκη διάβασε εκ μέρους των παιδιών του σχολείου τον αποχαιρετιστήριο λόγο. Εκείνη τη στιγμή μου έρχονταν στο νου όλες οι αναμνήσεις της κοινής μας πορείας.

Θα ήθελα να σημειώσω ότι σ' αυτή τη σημαντική δεκαετία της διαμονής μου στην Κρεμαστή, η οικογένειά μου αν και έγινε πενταμελής με 2 κόρες και ένα γιο, στην πραγματικότητα ήταν πολύ μεγαλύτερη αφού θεωρώ ότι ανήκουμε πλέον σε μια ευρύτερη οικογένεια, αυτή των Κρεμαστιωτών.

Οι δεσμοί που ενώνουν τους ανθρώπους δεν προέρχονται μόνο από τη φυσική συγγένεια αλλά και την πνευματική επικοινωνία.

Όποια χρονική στιγμή, 50 χρόνια μετά συναντώ ή αλληλογραφώ ή μέσω τηλεφώνου επικοινωνώ με τους απανταχού Κρεμαστιώτες η χαρά και η συγκίνησή μου είναι απέραντη. Πάντα προσεύχομαι για όλους σας και αιτούμαι προς τον Κύριο υγεία, μακροήμερευση και προκοπή.

Π. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΚΑΝΑΒΑΡΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Δύο καταξιωμένοι διανοούμενοι που αγάπησαν τη Λακωνία εγκατέλειψαν τη ζωή σε βαθιά γεράματα. Πρώτος ο Χρυσάνθος Χρήστου, μέλος της Ακαδημίας Αθηνών και καθηγητής της Ιστορίας της Τέχνης. Δεν ήταν Λάκωνας, αλλά είχε γεννηθεί στις Θεσπιές της Βοιωτίας το 1922, αγάπησε, όμως, σε βάθος τη Λακωνία, όταν υπηρέτησε στην Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων, περίοδος που συνέπεσε με τη διενέργεια ανασκαφών στο Μενελάιο, στο Ιερό της Ορθίας Αρτέμιδος και στην Ακρόπολη της Αρχαίας Σπάρτης. Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και στη συνέχεια στο πανεπιστήμιο Αθηνών. Απεβίωσε στην Αθήνα στις 25 Ιανουαρίου 2016.

♦ **ΑΝΤΙΘΕΤΑ**, ο Δικαίος Βαγιακάκος ήταν ένας δικός μας άνθρωπος. Γεννήθηκε στην Κίττα της Μάνης το 1911, αν και η γέννησή του δηλώθηκε μόλις το 1917. Απεφοίτησε από τη Φιλοσοφική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και προσελήφθη από την Ακαδημία Αθηνών ως ερευνητής. Από τη θέση αυτή συμμετείχε σε ποικίλες επιστημονικές αποστολές ενώ εκπροσώπησε την Ελλάδα στην Επιτροπή Τοπωνυμίων του ΟΗΕ. Υπήρξε ιδρυτής, Γενικός Γραμματέας και Πρόεδρος της Εταιρίας Λακωνικών Σπουδών μέχρι το 2012. Ο θάνατος της συζύγου του Ελένης Μπελιά το 2012 τον ώθησε να εγκαταλείψει την ενεργό δράση ενώ το μοιρολόι που έφαλε στην κηδεία της αποτελεί έναν ύμνο της συζυγικής αγάπης διατυπωμένο στη μανιάτικη διάλεκτο. Το 2015, λίγους μήνες πριν φύγει από τη ζωή, δώρησε τη βιβλιοθήκη του στη Δημόσια Βιβλιοθήκη Σπάρτης. Απεβίωσε στις 09 Μαρτίου 2016. Το ερευνητικό του έργο εντοπίζεται κυρίως σε μελέτες που δημοσίευσε σε επιστημονικά περιοδικά, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό. Ο Δικαίος Βαγιακάκος με τις μελέτες του κάλυψε κυριολεκτικά κάθε τι που είχε σχέση με τη Μάνη, την Ιστορία, την κοινωνία, τη γλώσσα, τα ήθη, τα έθιμα. Αξίζει να αναφερθούν επιγραμματικά οι μελέτες του για τους Μανιάτες της Κορσικής και την κοινωνική τάξη των Νικλιάνων, από όπου υπεστήριζε ότι καταγόταν και η μητέρα του Διονύσιου Σολωμού, Αγγελική Νίκη.

♦ **ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ** έκδοση παρουσιάστηκε στους Μολάους την ημέρα των Χριστουγέννων 2015. Ο

πρώην Δήμαρχος Μολάων Ιωάννης Μοσχοβάκος παρουσίασε το νέο του βιβλίο με θέμα το Ναό της Γεννήσεως του Χριστού των Μολάων. Πρόκειται για μια ευσύνοπτη έκδοση που παρουσιάζει τον περικαλλή ναό των Μολάων κυρίως από αρχιτεκτονική και καλλιτεχνική έποψη. Εξαιρετικά ενδιαφέρουσες είναι οι πληροφορίες που παρέχει για τους αγιογράφους του ναού, ιδιαίτερα οι πληροφορίες για τον αγιογράφο Δανιήλ Κατουνακιώτη από το Άγιον Όρος, ιδρυτού της αδελφότητας του κελλίου των Δανιηλαίων που ως διακόνημα είχαν την αγιογραφία. Έργο του ίδιου αγιογράφου αποτελεί και η εικόνα των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης στον Άγιο Κωνσταντίνο στην Κρεμαστή.

♦ **Ο ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΣ** Ορειβατικός Σύλλογος Νοτιοανατολικής Λακωνίας (ΕΟΣΝΑΛ) αναπτύσσει αξιόλογη δράση ενώ επισκέπτεται συχνά και τα μονοπάτια της περιοχής μας. Μεταξύ των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν εκλεγεί και οι Κρεμασιώτες Σωτήριος Πριφτάκης και Νικολέτα Παναρίτη. Η εφημερίδα θα δημοσιεύσει με χαρά ένα οδοιπορικό των μελών του στα όρη της Κρεμαστής.

♦ **ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ** της Καθημερινής της Κυριακής της 28/03/2016 ανακοινώθηκε η έκδοση της βιογραφίας του Γιάννη Πετρολέκα-Τζερόμ από το Φώντα

ΣΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΣΤΗΝ ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ. Ο JEROME και η συζυγός του ΝΤΑΙΖΗ.

Λάδη. Ο γνωστός συνθέτης και στιχουργός από τη Σπάρτη ασχολείται με επιτυχία και με την έρευνα της ιστορίας της Ελληνικής Κοινότητας των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Ο Γιάννης Πετρολέκας-Τζερόμ ήταν Χαρακιώτης που μετανάστευσε στο Σαν Φρανσίσκο και εξελίχθηκε σε ένα δραστήριο επιχειρηματία, μια γοητευτική παρουσία μεταξύ Αλ Καπόνε και Αριστοτέλη Ωνάση, ενώ θυμίζει αρκετά και το λογοτεχνικό ήρωα του Αργύρη Εφταλιώτη, Μανώλη Ντελμπεντέρη. Αποτέλεσε στην εποχή του έναν από τους πιο γνωστούς κατοίκους του Σαν Φρανσίσκο και τον επιφανέστερο της εκεί παροικίας των Ζαρακιτών που χρονολογείται από τη δεκαετία του 1880. Δεν λησμόνησε την καταγωγή του, αλλά ευεργέτησε ποικιλοτρόπως της κώμη του Χάρακα. Σχεδίαζε δε να μετατρέψει την ακτή μεταξύ Κυπαρισσιού και Χάρακα σε ένα πολυτελές τουριστικό θέρετρο, κατάφερε, όμως, να φτιάξει μόλις την προσωπική του βίλα, κάτω από τη θέση Σταυρός, προτού αποβιώσει πρόωρα το 1953. Αναμένουμε με μεγάλο ενδιαφέρον την έκδοση του βιβλίου και ευχόμαστε αν είναι καλοτάξιδο.

♦ **ΣΤΙΣ 20** Μαρτίου 2016 στο εντευκτήριο του Κέντρου Μελέτης Παραδοσιακής μουσικής ΣΙΜΩΝ ΚΑΡΑΣ ο Νίκος Μπαριάμης παρουσίασε ένα σεμινάριο με θέμα το δημοτικό τραγούδι και τους παραδοσιακούς χορούς της περιοχής μας. Έμφαση δόθηκε σε λησμονημένους σήμερα χορούς Τσακωνοπούλα, Μπονάτσα, Θανάση ντε, Κουκιά. Οι συμμετέχοντες στο σεμινάριο κατελήφθησαν κυριολεκτικά από εορταστική μανία ακούγοντας τα τραγούδια του Ζάρακα και της Νοτιοανατολικής Λακωνίας, ενός Μωριά ξεχασμένου και άγνωστου, ενός Μωριά που κατά την έκφραση του Νίκου Μπαριάμη μυρίζει θυμάρι μαζί και αρμύρα!

♦ **ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ** Πέμπτη, τέλος, ο Γεώργιος Ντόβολος και η χορωδία του Εν Ωδαίς ερμήνευσαν το Μοιρολόι της Παναγίας στην εκπομπή ΟΝΕΡΤ της Κρατικής Τηλεόρασης, προετοιμάζοντάς μας για την κατανύξη της Μεγάλης Παρασκευής, της πιο λυπητερής ημέρας του έτους, που είναι, όμως, εμποτισμένη στη χαρμολύπη της Ορθόδοξης Εκκλησίας, λόγω της αναμονής της Ανάστασης του Χριστού.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΛΚΑΝΗΣ

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΔΟΥΝΙΑ

Στις 31 Μαρτίου 2016 συμπληρώθηκαν 4 χρόνια από την πρόωρη εκδημία του Μιχαήλ Αντωνίου Δούνια, επί αρκετά χρόνια αρχισυντάκτη και αρθρογράφου της εφημερίδος. Πολλά έχουν επωθεί για το Μιχάλη Δούνια, έναν άνθρωπο που αγάπησε βαθύτατα την Κρεμαστή, που αγωνίστηκε για την επιβίωση του χωριού, που βυθίστηκε σε αρχαία και κατάστιχα για να μάθει για το παρελθόν του χωριού. Τιμώντας τη μνήμη του θα παραθέσουμε ένα κείμενο που έγραψε ο Νίκος Ζώταλης και που αναδημοσιεύουμε από το Διαδίκτυο με την άδειά του. Πρόκειται για ένα σεμνό κείμενο που αντικατοπτρίζει τη σεμνότητα του αναφερομένου σε αυτό.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΩΤΑΛΗΣ

Μιχάλη
 Με το έμπα του Απρίλη έφυγες από κοντά μας.
 Η Κρεμαστή έμπαινε στην πιο όμορφη φυσική της περίοδο.
 Την άλλη μέρα έκοψα μια ολοκόκκινη σιντόνια από τον κήπο μου και ξεκίνησα μονάχος για τον Αι Νικόλα.
 Περνώντας από το σπίτι σου κοντοστάθηκα στη κάτω μεριά του κήπου σου είδα τρεις ολοκόκκινες παπαρούνες να με κοιτάνε περίεργα.
 Σκέφτηκα να σου τις φέρω.
 Ανέβηκα στον κήπο έκοψα τις δυο πιο μεγάλες τη Τρίτη τη μικρότερη τη λυπήθηκα και δεν την έκοψα.
 Εκείνη ανέμιζε και μου έλεγε πήγαινε με στο φίλο.
 Είσαι μικρή ακόμα της αποκρίθηκα .
 Έδεσα τις δυο παπαρούνες σφιχτά με την σιντόνια και συνέχισα το δρόμο που είχαμε διαβεί τόσες φορές από μικρά παιδιά μέχρι πρόσφατα.
 Μαθητές στο Δημοτικό
 Μας άρεσαν τα γράμματα. Σε θυμάμαι με το ξύλο στο χέρι
 Μαθητές στο Γυμνάσιο
 Είχαμε γράψει ολόκληρο λεξικό με τις λέξεις που χρησιμοποιούταν στο χωριό
 Βάζαμε ασκήσεις μαθηματικών και φυσικής ο ένας στον άλλο.
 Φοιτητές στο Πολυτεχνείο
 Στη Κρεμαστή
 Στην Αθήνα
 Τα πρώτα χρόνια του Συλλόγου
 Έφτασα χωρίς να το καταλάβω στον "Αι Νικόλα και άφησα τα λουλούδια στο κάτω μέρος .
 Την άλλη μέρα έκανα την ίδια διαδρομή.
 Η σιντόνια ήταν εκεί οι παπαρούνες έλειπαν.

Ο Γεώργιος Τζάκας και ο Μιχάλης Δούνιας σε εκδρομή στο Χιονοβούνι, μόλις έφτασαν στο σημείο που είχε τοποθετηθεί το έμβλημα της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗ ΕΞΟΡΜΗΣΗ ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ

ΚΑΘΕ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ στην Κρεμαστή, όσοι έχουν τη δυνατότητα γυρίζουν στα σπίτια τους τα πατρικά, στην εκκλησία, στην πλατεία και ελάχιστοι εξορμούν στα γύρω βουνά. Φέτος με ιδιωτική πρωτοβουλία του Δημήτρη Τζάκα και του πατέρα του Γεώργιου Τζάκα οργανώθηκε πεζοπορία προς την κορυφή στο Χιονοβούνι. Η συμμετοχή ξεπέρασε τις αρχικές προσδοκίες και έτσι συγκεντρώθηκαν 23 άνθρωποι με ηλικίες από 13 έως 63 ετών.

Η φυσική κατάσταση των συμμετεχόντων ήταν μέτρια όμως το ενδιαφέρον και η προσπάθεια τους ήταν αξιόπαινη καθώς η ανάβαση είχε ιδιαίτερη δυσκολία. Το μονοπάτι σε πολλά σημεία είχε κλείσει όμως οι έμπειροι Γιώργος Τζάκας και Παναγιώτης Γκιουζέλης έβρισκαν πάντα την άκρη. Μετά την επιστροφή στο χωριό, οι περιπατητές μιλούσαν ενθουσιασμένοι για την εμπειρία τους μέσα στα έλατα αλλά και για την

θέα προς τον Λακωνικό κόλπο στην αρχή και προς το Μυρτώο στη συνέχεια. Η κούραση ήταν έκδηλη όμως όλοι πίστευαν ότι άξιζε η εμπειρία. Κάποιοι ήθελαν να συμμετάσχουν αλλά δεν ήταν ενήμεροι καθώς ήταν ιδιωτική πρωτοβουλία. Δυστυχώς ο Δημήτρης ο Τζάκας παρά την καλή του πρόθεση δεν κατάφερε να τους ενημερώσει όλους... Αν όμως είχε οργανωθεί από τους συλλόγους σίγουρα θα είχε μεγαλύτερη συμμε-

τοχή. Είναι μία δραστηριότητα που δεν έχει καθόλου έξοδα και που θα μπορούσε πολύ άνετα να ενταχθεί στο καλοκαιρινό πρόγραμμα των συλλόγων. Το δάσος μας αποτελεί τον λόγο για τον οποίο απολαμβάνουμε καθαρό και δροσερό αέρα. Όταν το γνωρίζουμε, μπορούμε και να το προστατέψουμε. Όλα χρειάζονται στην ζωή του χωριού – η πλατεία, το γήπεδο, η εκκλησία αλλά και τα γύρω βουνά μας αξίζουν την προ-

σοχή μας. Κλείνοντας, ο καθένας μπορεί να απολαμβάνει μεμονωμένα το βουνό, για την ηρεμία του, τα χόρτα ή τα μανιτάρια του, όμως υπάρχουν άνθρωποι στο χωριό που θα ήθελαν να βγουν λίγο παραέξω από την πλατεία και δεν τους δίνετε η ευκαιρία. Στο χέρι μας είναι να οργανωθούμε να γνωρίσουμε και να διαφυλάξουμε τον φυσικό μας πλούτο.

Ιωάννης Π. Γκιουζέλης

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΤΣΑΓΚΑΡΗΣ ΤΗΣ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ «ΘΟΔΩΡΟΣ Κ. ΠΑΡΑΣΧΗΣ»

Τον είδα λυγρόκορμο να παίρνει το δρόμο προς το νεκροταφείο. Λίγο πριν σουρουπώσει, μόλις καταλάγιαζε η ζέση της αυγουστιάτικης μέρας.

Πιστός στο καθημερινό ραντεβού του με την Αντωνία του. Ακουμπούσε στην μαγκούρα του το φορτίο του σώματός του, το φορτίο μιας ζωής κοντά ενός αιώνα. Πάντα καλοντυμένος, καθαρός, μ' έναν αέρα αστού, κοινωνικός, καλοσυνάτος.

Χαιρετηθήκαμε. Με κάλεσε για καφέ σπίτι του όταν θα επέστρεφε. Το 'χα από καιρό σκεφτεί να του πάρω μια συνέντευξη κι έτσι με χαρτί και μολύβι βρέθηκα στην φιλόξενη αυλή του.

Ο τελευταίος τσαγκάρης της Κρεμαστής ήταν απέναντί μου έτοιμος να ξετυλίξει την πορεία του ως επαγγελματίας.

Το πέρασμα των χρόνων είχε επηρεάσει την ακοή του και η επικοινωνία ήταν κάπως δύσκολη.

Είχα ένα πλάνο για τη συζήτησή μας, μα ο μπαρμπα-Θόδωρος άνοιξε αβίαστα το ντουλαπάκι των αναμνήσεων και δεν σταμάτησε να με περιφέρει, μέχρι που βράδιασε, σε εκείνα τα χρόνια, στους τόπους, στις συνθήκες, στους πελάτες του.

Γεννήθηκα το 1917 στην Κρεμαστή. Πατέρας μου ο Κωνσταντίνος Παράσχος. Στην αρχή ασχολήθηκα όπως όλα τα παιδιά του χωριού με τις αγροτικές δουλειές. Το χωριό γεμάτο κόσμος, με ανάγκες για ποδήματα.

Στα 20 μου πήγα στα Νιάτα σε έναν τσαγκάρη από τους Μολάους, λεγόταν Μυλωνάκος, για να μάθω τη δουλειά. Έμεινα κάμποσο χρόνο για τα βασικά. Τα περισσότερα μου τα δίδαξε η πείρα μετά.

Γυρίζοντας στο χωριό άνοιξα το πρώτο

(Αρχείο Θεόδωρου Παράσχη)

μαγαζί στο πατρικό, μετά στου Μπαρμπούνη. Είχα πάντα παρέα γιατί εκτός από τους πελάτες, το μαγαζί ήταν κι ένας χώρος συνάντησης. Ήταν τέτοια τα χρόνια, πόλεμοι, ακυβερνησία, φτώχεια και πάλι φτώχεια.

Στο ξύλινο τραπέζι ήταν το γραφείο μου γεμάτο εργαλεία. Καρφιά, ξυλόπρokes, φαλτσέτες, ψαλίδια, σφυριά, βελόνες, σουβλιά και σπάγκος, κερύ για το κέρωμα της κλωστής. Σε μια άκρη είχα την μηχανή για το γάζωμα. Έφτιαχνα συνήθως αρβύλες για τους τσοπάνηδες και γεωργούς, αλλά και για τα παιδιά, ακόμη πέδιλα, αλλά και νυφιάτικα.

Ο πελάτης ερχόταν και πατούσε το δεξί του πόδι σε ένα χαρτόνι. Έπαιρνα το χνάρι μ' ένα μολύβι και μετά το έκοβα.

Έβαζα το καλαπόδι και το προσάρμοζα. Έκοβα τη σόλα, συνήθως από καουτσούκ για τα αρβυλα και το δέρμα για το πάνω μέρος του παπουτσιού ή της αρβύλας.

Τα δέρματα τα αγόραζα από έναν έμπορο στους Μολάους και είχαν συνήθως χρώμα μαύρο ή καφέ, εκτός από τα νυφιάτικα που ήταν άσπρα. Από τον ίδιο αγόραζα και τα σύνεργα της δουλειάς. Χρήματα έβγαιναν καλά, 200-250 δρχ. το ζευγάρι.

Οι τσοπάνηδες με πλήρωναν με τυρί. Περίπου 100 οκάδες ήταν η αντιστοιχία. Το τεφτέρι ήταν γεμάτο με τα βερεσέδια. Μετά εγώ εμπορευόμουν τα τυριά, τα πουλούσα συνήθως στους Μολάους, στα γύρω χωριά αλλά ακόμη και στο Λενίδι. Πελάτες είχα και από άλλα χωριά. Από

την Φρέγκρα, τον Αϊ-Δημήτρη. Υπάρχουν και άλλοι τσαγκάρηδες στο χωριό.

Ο Φριτζήλας ο Κόλλιας, ο μαστρο-Γιάννης ο Ζώταλης, σπουδαίος τεχνίτης αυτός έφτιαχνε τα καλύτερα σκαρπίνια.

Ήταν πιο παλιά ο μαστρο-Σωτήρης που είχε υπαίθριο τσαγκάρικο κάτω από την καρυδιά του Μανίκη.

Καλά πέρασα, δεν έχω παράπνο. Μεγάλωσα τα παιδιά μου με την τέχνη μου!!!

Η ώρα περνούσε. Κατάλαβα πως έπρεπε να τον αφήσω να ξεκουραστεί.

Τελείωσα το κέρασμά μου και του ευχήθηκα πίνοντας το νερό μου, να τα χιλιάσει, γιατί τα εκατό θα τα άγγιζε του χρόνου.

Παναγιώτα Στρατάκου-Δούνια

Η 25η ΜΑΡΤΙΟΥ

ΚΑΙ Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΒΑΡΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ-κλειδιά για την έναρξη του αγώνα του 1821 και η τέταρτη, που καθιερώθηκε για συμβολικούς λόγους Πέρασαν 195 χρόνια από την αγία ημέρα του Μαρτίου 1821, όταν οι Έλληνες άδραξαν τα όπλα για να γκρεμίσουν το μισητό τείχος του τυράννου, που 369 χρόνια σπάρταζε την ελληνική ψυχή και ρήμαζε το Έθνος. Η ιστορία κατέγραψε και επέβαλε στη μνήμη μας επικούς πρωταγωνιστές του Αγώνα, θυσίες: Κολοκοτρώνης, Γερμανός, Υψηλάντες, Μαυρομιχάληδες, Διάκος, Καραϊσκάκης, Παπαφλέσσας. Αλλά και ηρωικές μάχες: Μεσολόγγι, Τριπολιτσά, Δερβενάκια, Μανιάκι...

Ποια είναι η αλήθεια, όμως, για την ημέρα που ο δεσπότης Γερμανός σήκωσε το λάβαρο του αγώνα; Τρεις είναι οι ημερομηνίες και μία τέταρτη, ιστορικά αμφισβητήσιμη, που καθορίστηκε να γιορτάζεται κάθε χρόνο. Η πρώτη είναι η 13η Μαρτίου 1821, όταν στη Μονή Αγίας Λαύρας Καλαβρύτων έφθασαν προεστοί και καπεταναίοι για να συσχεφθούν. Ο Τούρκος διοικητής Πελοποννήσου Μάρα Βαλεσί τους κάλεσε σε φιλική συνάντηση στην Τριπολιτσά να συνομιλήσουν για «τις αυξανόμενες αταξίες» των αρματολών και να μάθει τον σκοπό της σύσκεψης στη Βοστίτσα (Αίγιο). Λίγοι πήγαν στην καλοστημένη παγίδα, συνελήφθησαν, φυλακίστηκαν και εσφάγησαν! Πολλοί που δεν πήγαν στην Τριπολιτσά, μετέβησαν στην Αγία Λαύρα, όπου ο δεσπότης Γερμανός μετά από κατασκευτική λειτουργία απέσπασε το «πέτασμα» (την κουρτίνα) της Ωραίας Πύλης, το ευλόγησε και

25η/03/1966, Σχολικές Εκδηλώσεις για τον εορτασμό της Εθνικής Επετείου.

τους όρκισε να αγωνιστούν μέχρι θανάτου κατά των Τούρκων.

«Ελευθερία ή θάνατος»

Η δεύτερη είναι η 17η Μαρτίου, στην Αερόπολη (Ζίμοβα), όπου ο Πέτρος Μαυρομιχάλης ύψωσε στον ναό των Ταξιαρχών το λάβαρο, το οποίο έγραφε επάνω «Ελευθερία ή θάνατος» και κάτω «Ταν ή επί τας». Ένα λάβαρο στο οποίο ορκίστηκαν οι πολεμιστές να αγωνιστούν μέχρι θανάτου. Από εκεί, με τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη και 1.000 Μανιάτες, κινήθηκαν προς την Καλαμάτα στις 22 και στις 23 Μαρτίου τραγουδώντας το «Μη μείνει Τούρκος στον Μοριά, ουδέ στον κόσμο όλο». Ο Παπαφλέσσας δακρυσμένος φώναξε: «Έλληνες!

Θα αναστήσωμεν το ταλαιπωρημένο γένος μας. Μην ξεχνάτε το χρέος σε Θεό και Πατρίδα. Σ' αυτά τα δύο σάς ξορκίζω, ή να νικήσουμε ή να πεθάνουμε». Ακολούθησαν ντουφεκιές...

Η τρίτη είναι η 23η Μαρτίου στην πλατεία Αγίου Γεωργίου Πατρών, όπου κατέφθασε ο Ανδρέας Λόντος με 400 παλικάρια και ο δεσπότης Γερμανός ανύψωσε έναν σταυρό και μία κόκκινη σημαία με μαύρο σταυρό, τους όρκισε και διάβασε τη διακήρυξη προς τους προξένους των ξένων χωρών: «... Το ελληνικό έθνος των χριστιανών... είμεθα αποφασισμένοι να αποθάνωμεν ή να ελευθερωθώμεν. Τούτου ένεκεν βαστάμε τα όπλα ανά χείρας». Η 25η Μαρτίου

καθιερώθηκε τελικά ως ημέρα επίσημης έναρξης του Αγώνα για να συμβολίζει την ένωση των ιδανικών της χριστιανικής πίστεως και της ελευθερίας της πατρίδας.

Η έκρηξη της Επανάστασης ξεσήκωσε τους σκλαβωμένους Έλληνες. Κρητικοί προμηθεύονται από την Αγία Λαύρα ένα από τα τρία λάβαρα που φιλοτέχνησαν μοναχοί και πρόσφεραν στους επαναστάτες. Το λάβαρο υψώθηκε στις 29-5-1821 σε μεγάλη σύναξη Κρητών στην Παναγία Θυμιάνη στους Κομπάδες Σφακίων, όπου κήρυξαν την επανάσταση για την απελευθέρωση της νήσου από τους Τούρκους. Το λάβαρο έμεινε στα Σφακιά στα χέρια του επαναστάτη Ιωάννη

Σκορδίλη και βρίσκεται σήμερα στο Ατσιπόπουλο Ρεθύμνης, όπου το μετέφερε όταν μετακόμισε η οικογένεια Σκορδίλη.

Δύο αναγράφονται ως οι πρώτοι πεσόντες στον αγώνα κατά των εχθρών του γένους. Πρώτος ο Κεφαλονίτης Βασίλειος Ορκουλάτος, φτωχός εργάτης που έπεσε την 25η Μαρτίου. Πολυάριθμοι ένοπλοι Τούρκοι, οι οποίοι ήλθαν από το Ρίο να λεηλατήσουν την Πάτρα και να βοηθήσουν την έξοδο των αποκλεισμένων στο φρούριο ομοφύλων στρατιωτών τους, πυρπόλησαν στην Αγία Τριάδα ένα ρακοπωλείο και η πυρκαγιά έλαβε μεγάλες διαστάσεις. Τότε ομάδες Ελλήνων εφόρμησαν κατά των επιδρομέων και τους καταδίωξαν στη συνοικία Τάσι, όπου ήταν η καζάρμα (ο στρατώνας τους), και εκεί σε συμπλοκή σκοτώθηκε ο γενναίος Ορκουλάτος.

Ο δεύτερος κατά σειρά νεκρός είναι ο φτωχός τσαγκάρης Παναγιώτης Καρατζάς, ο οποίος διακρίθηκε για τη γενναιότητα και την ευφυΐα του. Έκανε υπονόμους, κατασκεύασε φουρνέλα και ανατίναξε διόδους των αποκλεισμένων στο φρούριο των Τούρκων και τους απέκοψε στην ύδρευση. Σε μία από τις επιχειρήσεις του ο γενναίος Καρατζάς σκοτώθηκε, αλλά παρέλυσε κάθε τουρκική αντίσταση και έδωσε ευκαιρία στους ενόπλους του Λόντου να στήσουν τα κανόνια του φρουρίου στις εξόδους των Πατρών απωθώντας τους Οθωμανούς. Ο αγώνας αρχίζει και ο δεσπότης Γερμανός γυρίζει στα αχαϊκά χωριά, εξαγειρεί, εξοπλίζει κι ευλογεί τους μαχητές που εμπνέονται και οδηγούνται από τα υψωμένα λάβαρα!

«Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ»

Μια αναγνώριση της συμβολής του Συλλόγου Κρεμαστιωτών Αθηνών

ΣΤΙΣ 6 ΜΑΡΤΙΟΥ 2016 οι σύλλογοι Λαμποκαμπιτών Η ΦΡΕΓΚΡΑ και Χαρακιωτών Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ διοργάνωσαν χοροεσπερίδα σε κοσμική ταβέρνα του Κορυδαλλού, κατά τη διάρκεια της οποίας τελέστηκε και η κοπή της Βσιλόπιτας των δύο συλλόγων. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης έλαβε το λόγο ο τέως πρόεδρος του Συλλόγου Χαρακιωτών, κ. Θεόδωρος Παπαγεωργίου, ο οποίος δεν περιορίστηκε σε έναν απλό χαιρετισμό, αλλά, όπως δημοσιεύει ο κ. Σπύρος Πετρολέκας στο αξιόλογο ιστολόγιό του <http://srygospetrolekas.blogspot.gr>, μίλησε ευρύτερα για τη δράση του Συλλόγου στον οποίο προήδρευσε επί 20 έτη:

« **ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ** αυτού του ευχάριστου γεγονότος έλαβε λόγο

και ο παλιός επί 20ετίας περίπου Πρόεδρος του Συλλόγου Χαρακιωτών ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, ο οποίος συνεχάρη τον πρόεδρο και τα μέλη του συλλόγου Λαμποκάμπου για την πρωτοβουλία τους αυτή και τον πρόεδρο του Συλλόγου Χαρακιωτών Δημήτριο Ξαστερούλη για την πολυετή –περίπου 30 χρόνια– θητεία του στο Δ.Σ. του Συλλόγου επαίνεσε την πρωτοβουλία της συνεργασίας παροτρύνοντας τους Συλλόγους σε ουσιαστικές συνεργασίες ώστε, ίσως στο μέλλον επιτευχθεί η Ζαρακίτικη ομοσπονδία όπως συνέβη παλιότερα, τη δεκαετία του 1990 που με την προτροπή του αείμνηστου Κωσταντίνου Παπαμιχαλόπουλου και τον ενθουσιασμό του πρόεδρου των Συλλόγων έγινε πραγματικότητα και ανέπτυξε αξιόλογη δραστηριότητα διοργανώνοντας τρία επίσημα

συνέδρια στο Κυπαρίσσι, στη Ρηχιά και το Γέρακα όπου προβλήθηκαν στις αρμόδιες αρχές τα προβλήματα των χωριών. Μάλιστα έφερε στη μνήμη ορισμένων από τους παλιούς αξιέπαινους προέδρους που εργάστηκαν σοβαρά για τον σκοπό αυτό όπως αυτόν του Κυπαρισσιού, **τον αείμνηστο Γιάννη Δούκα του Λαμποκάμπου, τον Τάσο Πετρούσα από Ρηχιά, τον Δημήτρη Πραγαλό από Άγιο Δημήτριο, τον αείμνηστο Χρυσάνθο Δούνια και Βασίλη Παράσχη της Κρεμαστής, τον Ηλία Κρητικό του Γέρακα και τον υποφαινόμενο του Χάρακα κ.α»**

Η ΑΝΑΦΟΡΑ τόσο στο Σύλλογο των Κρεμαστιωτών Αθηνών όσο και στους Προέδρους Χρυσάνθο Δούνια και Βασίλη Παράσχη περιποιεί ιδιαίτερη τιμή στο Σύλλογο των Αθη-

νών και αποτελεί σημαντική μαρτυρία για το δυναμισμό που επέδειξε δραστηριοποιούμενος στην τοπική κοινωνία. Οι δύο πρώην πρόεδροι δεν είναι οι μόνοι Κρεμαστιώτες που αναφέρονται, καθώς ο αναφερόμενος Κωνσταντίνος Παπαμιχαλόπουλος, ο μπαρμπα-Κώστας ο Τσέπης, όπως ήταν γνωστός σε όλη την περιοχή του Ζάρακα, υπέγραψε ως Κρεμαστιώτης και Πισταμιώτης και είχε βοηθήσει ποικιλοτρόπως το Σύλλογο Αθηνών κατά τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του.

ΑΠΕΥΘΥΝΟΜΕΝ ευχαριστίες στον κ Παπαγεωργίου για την τιμητική αυτή αναφορά και ασφαλώς ο Σύλλογος Κρεμαστιωτών Αθηνών Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ θα συμμετάσχει σε μια παρόμοια πρωτοβουλία σύσφιξης των δεσμών των χωριών του Ζάρακα.